

Aika 23.10.2025, klo 16:00

Paikka Frenckellin Auditorio

Käsiteltävät asiat

§ 115 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 116 Pöytäkirjan tarkastus

§ 117 Läsnäolo- ja puheoikeudet

**§ 118 Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti
lukuvuodelta 2024-2025 (yhteistoiminta-alueen asia)**

**§ 119 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuosisuunnitelmaraportti
tammi-elokuu 2025 (yhteistoiminta-alueen asia)**

§ 120 Ajankohtaiskatsaus

§ 121 Nuorisopalveluiden visio vuosille 2025–2030

**§ 122 Kaupunkikulttuuriyksikön asiakasmaksut Lielahden kartanon
vuokrattavien tilojen osalta vuonna 2025**

**§ 123 Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen
puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä - Brigita Krasniqi, Inna
Rokosa ja Mitja Tapio ym.**

§ 124 Viranhaltijoiden päätösten otto-oikeus

Osallistujat

Jussila Anne-Mari, puheenjohtaja
Jaatinen Tuula, 1. varapuheenjohtaja
Kaunisto Kalle, sihteeri
Alatalo Seija
Eskola Vesa
Etu-Seppälä Jukka, Liikunta- ja nuorisajohtaja
Jokinen Ilkka
Katto Timo
Laurila Jaakko, Suunnittelupäällikkö
Lindén Lauri
Moilanen Anna
Otonkorpi Pauliina
Otonkorpi Pauliina
Penttilä Aino, Viestintäpäällikkö
Priimägi Oliver
Rantanen Ilpo
Rängman Helena
Savisaari Lauri, Johtaja
Suoniemi Juhana
Terho Sampo, Kulttuurijohtaja
Tienari Tapani

§ 115

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

§ 116

Pöytäkirjan tarkastus

Päätösehdotus

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Ilpo Rantanen ja Helena Rängman (varalle Juhana Suoniemi ja Seija Alatalo).

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään maanantaina 27.10.2025.

§ 117

Läsnäolo- ja puheoikeudet

Päätösehdotus

Myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus tässä kokouksessa seuraavasti:

- § 118 ajaksi työväenopiston apulaisrehtori Tuula Vatanen
- § 120 ajaksi kiinteistöjohtaja Virpi Ekholm ja kehittämiskoordinaattori Henna Kuitunen
- § 121 ajaksi nuorisopalvelujohtaja Tiina-Liisa Vehkalahti

§ 118

**Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti lukuvuodelta 2024-2025
(yhteistoiminta-alueen asia)**

TRE:5268/00.01.03/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Vatanen Tuula

Valmistelijan yhteystiedot

Apulaisrehtori Tuula Vatanen, puh. 040 806 2400, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti lukuvuodelta 2024-2025 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti on osa työväenopiston lakisääteistä oppilaitoksen arviointia, jolla edistetään toiminnan laatua ja kehittämistä tunnistamalla vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Työväenopiston itsearviointi toteutetaan julkishallinnolle luodulla ja kansalaisopistojen käyttöön mukautetulla CAF (The Common Assessment Framework) mallilla sekä hyödyntämällä tilastoja sekä asiakaspalautekyselyjä. Lukuvuoden 2024–2025 itsearvioinnissa on selvitetty CAF:n kumppanuudet ja resurssit aluetta, niihin liittyvää suorituskkyä sekä asiakastuloksia. Opiston resurssien hallintaa tarkasteltiin talouden, tiedon, teknologian ja toimitilojen näkökulmasta.

Arvioinnissa työväenopiston kehittämistoiminta todettiin vakaaksi ja tavoitteelliseksi. Opisto on arvostettu kumppani, joka tekee laajaa yhteistyötä eri tahojen kanssa. Yhteistyö tukee opiston strategisia tavoitteita sekä arjen toimintaa ja mahdollistaa onnistuneita projekteja. Projektien toivottiin kuitenkin painottuvan nykyistä selkeämmin opetukseen ja opiskelijoiden arkeen. Sopimuskäytännöt ovat rakenteellisesti kunnossa, mutta henkilöstö näki vielä kehitettävää kumppanuuksien hallinnassa ja sopimusten arvioinnissa.

Opiston taloushallinto tukee strategisia tavoitteita. Taloutta seurataan, mutta henkilöstön tietoisuuden lisääminen talousasioista nousi kehittämiskohteeksi. Opiston viestintä on aktiivista, monikanavaista ja saavutettavaa. Tiedonhallintaa edisti uusi arkistointijärjestelmä sekä arkistonmuodostussuunnitelman käyttöönotto, vaikka käytännön toteutus onkin vielä käynnistysvaiheessa. Teknologian käyttö on osa opiston päivittäistä työtä ja opetusta, mutta käytössä olevien järjestelmien yhteensopimattomuus aiheuttaa ylimääräistä työtä, ja tuntiopettajat ovat yhteiskäyttötilojen laitteiden varassa. Henkilöstön

teknologista osaamista tuetaan koulutuksilla, lisäksi tarvitaan räätälöityä perehdytystä. Toimitilojen hallinta on kustannustehokasta, omia tiloja on vähän, niiden käyttöaste on opetuskaudella korkea, ja tilojen turvallisuutta valvotaan säännöllisesti. Suurin osa opetuksesta tapahtuu muiden hallinnoimissa tiloissa, mikä tuo haasteita tilojen tarkoituksenmukaisuuden, varustelun ja turvallisuuden osalta.

Kestävän kehityksen edistäminen näkyy muun muassa ympäristötietoisina kursseina, eettisinä hankintoina ja saavutettavuutta tukevin palveluina, mutta asiaan perehtynyt vastuuhenkilö edistäisi konkreettista pitkäjänteistä kehittämistä.

Opisto tukee kuntalaisten aktiivista kansalaisuutta ja elinikäistä oppimista tarjoamalla saavutettavaa ja tavoitteellista koulutusta eri oppijaryhmille. Asiakkaat saavat äänensä kuuluviin palautekyselyissä, ja opiskelija- ja vanhempainyhdistys tukevat asiakasnäkökulmaa. Asiakaspalautetta kerätään systemaattisesti sähköisillä kyselyillä, ja tulosten perusteella opisto on onnistunut vastaamaan opiskelijoiden odotuksiin: 94,2 % vastaajista kertoi opintojen olleen vähintään sitä, mitä vastaaja odotti, ja yli puolet koki opintojen ylittäneen odotukset.

Ilmoittautuneiden määrä on kasvanut tasaisesti, ja etäopetuksen tarjonta laajentaa osallistumismahdollisuuksia myös toimialueen ulkopuolelle. Opiskelijoiden ikä- ja koulutustausta on monipuolinen, ja opisto tavoittaa laajasti eri ryhmiä, mutta nuorten ja nuorten aikuisten tavoittaminen on edelleen vähäisempää muihin osallistujaryhmiin verrattuna.

Palautteiden perusteella työväenopiston opiskelijat ja kurssilaiset olivat erittäin tyytyväisiä opetuksen laatuun ja sisältöihin sekä oppimisympäristöön. Opetuksen asiantuntevuus, innostava ilmapiiri ja opettajien henkilökohtainen ohjaus saivat paljon kiitosta. Myös kurssikuvausten vastaavuus sisältöön oli parantunut.

Vaikka kurssien määrä hieman laski, pysyi osallistujamäärä melko tasaisena ja ilmoittautuneiden määrä jopa kasvoi. Siksi yhä useampi ilmoittautuja jäi varapaikalle. Opetustuntien määrä on pysynyt korkeana, ja opisto on säilyttänyt asemansa huomattavana vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen oppilaitoksena, ja vakiinnuttanut paikkansa myös kotouttavassa koulutuksessa.

Opisto jatkaa monipuolisen ja laadukkaan koulutuksen käyttämistä ja tarjoamista painottaen yhteisöllisyyttä, elinikäistä oppimista ja matalan kynnyksen osallistumista.

Hallintosäännön (2.9.2025) 19 § mukaisesti kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tehtävänä on järjestää vapaan sivistystyön palvelut.

Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti lukuvuodelta 2024–2024 on liitteenä.

Tiedoksi

Tuula Vatanen, Maija-Liisa Gröhn, Sampo Terho

Liitteet

1 Kuvala 23.10.2025 Tampereen seudun työväenopiston itsearviointiraportti 2024-2025

§ 119

**Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuosisuunnitelmaraportti tammi-elokuu 2025
(yhteistoiminta-alueen asia)**

TRE:4071/02.02.01/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
Kangas Vesa-Matti

Valmistelijan yhteystiedot

Controller Vesa-Matti Kangas, puh. 050 566 4477 ja strategiacontroller
Heidi Ilvonen, puh. 040 0915 244, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuosisuunnitelmaraportti tammi-
elokuu 2025 hyväksytään.

Perustelut

Lautakunnan vuosisuunnitelma on osa kaupungin strategista johtamisjärjestelmää. Vuosisuunnitelmalla tarkennetaan ja toimeenpannaan palvelusuunnitelmaa sekä vuosittaista talousarviota. Vuosisuunnitelman seurantaraportissa raportoidaan lautakunnan alaiseen toimintaan liittyvät keskeiset toimenpiteet, talouden toteumat ja riskienhallinnan tilanne kolmesti vuodessa huhti-, elo- ja joulukuun tilanteista.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuosisuunnitelman 21 toimenpidekokonaisuudesta 16 arvioidaan elokuun tilanteessa toteutuvan suunnitellusti ja viiden toteutuvan osittain vuoden loppuun mennessä. Lautakunnan seurantaraporttiin on nostettu tarkemmin kehittämistoimenpiteiden keskeiset kesäajan ja alkusyksyn onnistumiset sekä pääsääntöisesti aikataulu- ja toteutustapamuutoksiin liittyvät poikkeamat.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tammi-elokuun toimintakate on 2,8 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi. Toimintatuottojen 1,4 milj. euron ylitys aiheutuu suurelta osin museoiden ja liikuntapalvelujen maksutuotoista. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,4 milj. euroa ajankohdan budjettia pienempinä, mikä aiheutuu palvelujen ostojen ja avustusten säästöistä.

Lautakunnan tilinpäätösennusteen toimintakate on 1,6 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ennustetaan ylittävän budjetin 1,1 milj. eurolla, mikä johtuu museoiden ja liikuntapalvelujen maksutuotoista sekä liikuntapalvelujen vuokratuotoista. Toimintakulujen ennuste on 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Alitus aiheutuu pääosin Tampere-talon avustusten vuokrasopimusten

uudistamisesta. Tampere-talon tilavuokrat alenivat edellisvuodesta, jota ei ehditty huomioida kaupunginvaltuuston hyväksymään talousarvioon. Vastaavasti henkilöstökuluissa ja materiaalihankinnoissa ennustetaan ylitystä budjettiin.

Investointeja on toteutunut tammi-elokuussa 12,2 milj. euroa. Tampereen Teatterin investointiavustus on merkittävin investointi. Investointiennuste on 15,8 milj. euroa, mikä on 1,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Vuosisuunnitelmaraportti tammi-elokuu 2025 on tämän asian liitteenä.

Tiedoksi

Lauri Savisaari, Sampo Terho, Jukka Etu-Seppälä, Mikko Koskela, Heli Nikander, Heidi Ilvonen, Jaakko Laurila, Jaana Hartman, Päivi Lehtinen, Vesa-Matti Kangas

Liitteet

1 Kuvala 23.10.2025 Vuosisuunnitelmaraportointi tammi-elokuu 2025

§ 120

Ajankohtaiskatsaus

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Merkitään tiedoksi.

Perustelut

Katsaus lautakunnan ajankohtaisiin asioihin:

- Kaupunginosakehittämisen toimintamallin strateginen erillisohjelma (Henna Kuitunen ja Virpi Ekholm)
- Musiikkiopistojen yhdistymisprosessin tilannekatsaus (Sampo Terho)
- "Kaikkien Tampere" -kehitysohjelman valmistelu

§ 121

Nuorisopalveluiden visio vuosille 2025–2030

TRE:5332/12.05.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Lahti Leila

Valmistelijan yhteystiedot

Nuorisopalvelujohtaja Tiina-Liisa Vehkalahti, puh. 040 806 3239, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihtööri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Nuorisopalveluiden visio vuosille 2025–2030 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Nuorisopalveluiden visiotyö aloitettiin syksyllä 2024. Ennen varsinaista prosessin aloittamista työntekijöiden ja sidosryhmien kanssa käydyissä keskusteluissa nousi tarve työn yhteiselle sanoitukselle sekä nuorisotyöllisen näkökulman tarkastelusta suhteessa kaupunkistrategian tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Oleelliseksi nähtiin asettaa yhteinen päämäärä ja muuttuvan toimintaympäristön oikea-aikainen ymmärtäminen. Prosessin aikana tarkasteltiin myös pääkohderyhmän ikäjakaumaa ja päätettiin, että toimintaa kohdennetaan erityisesti 11–20 -vuotiaille nuorille (aikaisemmin 13–17 -vuotiaat).

Prosessi oli pitkä, perusteellinen, osallistava ja opettavainen. Prosessissa kuultiin ja osallistettiin koko henkilökunta ja yhdessä mietittiin näkemyksiä, toiveita ja ajatuksia tulevaan visioon. Tämän jälkeen koottiin työyhteisöstä visiotyöryhmä, jonka tapaamisissa tutustuttiin laajasti muiden yhteisöjen, yritysten ja kaupunkien visioihin sekä strategioihin. Materiaaleihin tutustuttiin myös erilaisissa ryhmissä ja niitä kierrätettiin laajalti eri yhteisöissä. Prosessin aikana myös benchmarkattiin erilaisia yhteisöjä, tutustuttiin eri alojen tutkimuksiin ja data-aineistoihin.

Onnistumissuunnitelmaa varten visiotyöryhmä kävi läpi vuonna 2023 julkaistut (Sitra) megatrendit ja näiden pohjalta syntyivät onnistumissuunnitelman toimenpiteet. Visio esiteltiin kesäkuussa sivistyspalveluiden johtoryhmälle ja elokuussa koko nuorisopalveluiden henkilöstölle. Vision arvoihin ja onnistumissuunnitelman tavoitteisiin kerättiin palvelukokonaisuuksien tiimeistä konkreettisia toimintoja, toteuttamistapoja ja käytäntöjä.

Visio on tehty vuosille 2025–2030, mutta sen arviointia tehdään vuosittain ketterästi ja kevyesti. Vision toteutumista ja onnistumista tullaan seuraamaan toimintakertomusten yhteydessä sille tarkoitetussa osiossa. Arviointia tullaan tekemään myös toiminnanohjausjärjestelmä Kompassin sekä yhteisen arviointityökalun kautta, jossa mittareina

toimivat onnistumissuunnitelman tavoitteet (hyvinvointipulssi). Visio jalkautuu lukuisin eri tavoin nuorisopalveluiden arkeen.

Vision valitut arvot yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus ja nuorikeskeisyys, suuntavat työtä kohti tulevaisuutta, jossa nuori löytää oman paikkansa ja uskoo ympärillään oleviin mahdollisuuksiin. Arvojen rinnalle luotu onnistumissuunnitelma ottaa tässä hetkessä huomioon kehityskulkuja, jotka vaikuttavat nyt ja tulevaisuudessa nuoren elämään.

Onnistumissuunnitelman ytimessä on usko, että pystytään vahvistamaan nuoren tulevaisuususkoa ja osallisuutta, tukemaan hyvinvointia ja antamaan välineitä tiedon käyttämiseen.

Kaikessa nuorisopalveluiden toiminnassa toistuvat kolme nuorisotyön peruspilaria: osallisuus, oppiminen ja ilo. Kun nämä kolme asiaa toteutuvat nuorisotyössä, voi varmuudella sanoa, että nuorisotyö on vaikuttavaa.

Tiedoksi

Tiina-Liisa Vehkalahti, Jukka Etu-Seppälä

Liitteet

1 Liite Kuvala 23.10.2025 Nuorisopalveluiden visio 2025–2030

§ 122

Kaupunkikulttuuriyksikön asiakasmaksut Lielahden kartanon vuokrattavien tilojen osalta vuonna 2025

TRE:4946/02.04.03/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
Puttonen Irma

Valmistelijan yhteystiedot

Johtava koordinaattori Irma Puttonen, puh. 050 553 8673, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Lielahden kartanon vuokrahinnat hyväksytään liitteen mukaisesti.

Perustelut

Tampereen kaupungin hallintosäännön (2.9.2025) 16 § (Lautakuntien yleistehtävät ja ratkaisuvallta) mukaisesti lautakunta päättää oman tehtäväalueensa osalta palveluista ja tuotteista perittävien maksujen hyväksymisestä.

Hiedanrannan kehittämiseen liittyvä Lielahden kartanon väliaikainen kulttuurikeskus tarjoaa yhteisöllisiä toimitiloja sekä mahdollistaa omaehtoista kulttuuritoimintaa, kuten erilaisia tapahtumia, esityksiä, näyttelyitä ja työpajoja. Kartanon tiloja on vuoden 2025 aikana kunnostettu ja otettu käyttövalmiuteen tulevaa toimintaa varten. Aiemmin tiloissa ei ole harjoitettu vuokraustoimintaa Kaupunkikulttuuriyksikön toimesta.

Yhteisöllisen ja omaehtoisen toiminnan mahdollistamiseksi Kaupunkikulttuuriyksikkö tarjoaa vuokralle kokoustila Marieta, projektitila Wilhelmiä ja pienille tapahtumille Aula-tilaa. Hintaliite 2025 ohessa.

Lisäksi esitetään mainittuihin kolmeen tilaan maksutonta kiintiötuntijärjestelmää, johon on oikeutettu kartanoyhteisön tekijäyskehän toimijat.

Kartanon työhuoneiden vuokralaiset ovat osa kartanon taitelija- ja kulttuuriyhteisöä. Yhteisöarkkitehtuuri ry:n luoma kulttuurikonsepti sisältää kolmen yhteisöllisen kehän mallin: osallisuus-, kokijuus- ja tekijäyskehä. Maksuton tuntikiintiö tälle tekijäyskehälle on 250 tuntia /vuosi sisältäen Marie, Wilhelm ja Aula -tilojen käytön.

Tiedoksi

Irma Puttonen, Marianna Lehtinen, Sampo Terho, Pia Salminen, Päivi Lehtinen, Jaana Hartman

Liitteet

1 Liite Kuvala 23.10.2025 Lielahden kartanon vuokrahinnat 2025

§ 123

Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä - Brigita Krasniqi, Inna Rokosa ja Mitja Tapio ym.

TRE:2273/06.00.01/2024

Valmistelijat / lisätiedot:

Karojärvi Hanna

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Hanna Karojärvi, puh. 040 800 7410, varhaiskasvatuksen pedagoginen asiantuntija Mikko Leikkanen, puh. 040 575 5580, etunimi.j.sukunimi@tampere.fi, opetusjohtaja Petri Peltonen, puh. 050 525 8561, kehittämispäällikkö Laura-Leena Leiwo, puh. 041 730 7570, kehitysjohtaja Tuula Hoivala, puh. 050 329 5711, kehittämisasiantuntija, kestävät hankinnat, Enni Leppälä, puh. 040 8007809, projektipäällikkö Elina Pulliainen, puh. 040 182 8773, etunimi.sukunimi@tampere.fi, palvelujohtaja Susanna Järvinen, puh. 040 800 4887 etunimi.sukunimi@voimia.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihtööri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Brigita Krasniqin, Inna Rokosan ja Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi. Aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Brigita Krasniqi, Inna Rokosa ja Mitja Tapio ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan.

Tampereen strategia 2030, Kestävä Tampere 2030 -linjaukset, 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -EU-missio sekä YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaavat ja velvoittavat Tampereen kaupunkia tavoittelemaan ilmastoneutraaliutta. Lisäksi kaupunki on sitoutunut työhön luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Kaupunki on allekirjoittanut yhdessä Suomen 10 suurimman kaupungin kanssa julkilausuman, jossa sitoudutaan työhön luontokadon pysäyttämiseksi myös globaalilla tasolla.

Pormestari Nurmisen uudessa pormestariohjelmassa on kirjattuna, että kaupunki tulee vahvistamaan koulu- ja päiväkotiruoan laatua sekä panostamaan lähi- ja kasvisruokaan.

Tampereen kaupunki selvitti yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa Tampereen kaupunkiorganisaation vuoden 2021 hankintojensa hiili- ja luontojalanjäljen. Elintarvikehankinnat muodostivat suurimman (22%) osan kaupungin hankintojen luontojalanjäljestä ja toiseksi suurimman (14%) osan kaupungin hankintojen hiilijalanjäljestä. Elintarvikkeista punainen liha aiheutti suurimman luontojalanjäljen (34 %). Seuraavaksi suurimmat luontojalanjäljet aiheuttivat maitotuotteet (22 %) ja siipikarja (10 %). Punainen liha aiheutti myös suurimman osan elintarvikkeiden hiilijalanjäljestä (37 %). Vaikka elintarvikkeet aiheuttivat suurimman luontojalanjäljen, elintarvikehankintojen määrä euroissa oli vain noin 3 % kaikista hankinnoista. Etenkin lihatuotteiden aiheuttama maankäyttö nostaa elintarvikkeiden aiheuttamaa luontojalanjälkeä. Kaikki lihatuotteet aiheuttivat yhteensä yli 50 % elintarvikkeiden luontojalanjäljestä.

Iso osa tamperelaisten toiminnasta aiheutuvista päästöistä syntyy muualla. Sitowise Oy laski vuonna 2023 jo toista kertaa Tampereen kulutus pohjaiset päästöt. Selvityksestä kävi ilmi, että ruoka muodostaa päästöistä suurimman osan (23%). Kulutus pohjaisten päästöjen vähentäminen on tärkeä osa Tampereen ilmastotyötä.

Vuoden 2023 alusta lähes kaikissa Tampereen kouluissa ja varhaiskasvatusyksiköissä on ollut joka päivä vapaasti valittavissa kasvisruoka, joka on linjastossa ensimmäisenä, jotta maistamisen kynnyks on pienempi. Tavoitteena on tutustuttaa lapsia ja nuoria kasvispainotteiseen ruokaan ja uusiin makuihin. Varhaiskasvatus ja esiopetus on sitoutunut edistämään omassa toiminnassaan Tampereen kaupunkistrategian mukaisia hiilineutraalisuustavoitteita. Varhaiskasvatusyksiköissä ja kouluissa on lain mukaan järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen, tarpeellinen ja täysipainoinen ravinto. Tarjolla oleva ruoka perustuu pohjoismaisiin ravintosuosituksiin. Nyt tehty aloite on linjassa vuoden 2024 aikana päivittyvien uusien kansallisten ravitsemussuositusten kanssa.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa tunnistetaan pedagogisen ruoka- ja ravitsemuskasvatuksen merkitys myönteisen ruokasuhteen ja terveellisten elintapojen luomisessa. Tampereella on jo pitkään toteutettu aistilähtöistä Sapere-ruokakasvatusta, jossa ruokaan tutustutaan kaikilla aisteilla ja sisältöjen käsittely ulottuu ruokapöydästä ja -hetkestä laajemmin kaikkeen toimintaan. Monipuolinen ja moniaistinen ruokakasvatus auttaa myös ruokahävikin hallinnassa. Varhaiskasvatus ja esiopetus yhtyy Voimian näkemykseen siitä, että syömättä jäänyt ruoka on aina ekologisesti, ravitsemuksellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväntöntä.

Perusopetuksessa hiilineutraalien tekojen strategista painopistettä toteutetaan ekososiaalisen sivistyksen toimenpidekokonaisuudessa. Ruokakasvatus ja lasten ja nuorten ohjaaminen kestäviin ruokailutottumuksiin sekä käytännön opetustilanteena kouluruokailu ovat osa ekososiaalisen sivistyksen kokonaisuutta. Perusopetuksen toimenpiteenä tämän aloitteen osalta on kasvispohjaisen ruoan ja erityisesti kouluruoan arvostukseen ja asenteisiin vaikuttaminen. Kaiken kouluruoan, myös kasvisruokien houkuttelevuuden ja yleisesti oppilaiden ruokatietoisuuden lisääminen on yksi Tampereen perusopetuksen

painopistealueista lukuvuonna 2024-2025, mihin on sovittu askelmerkit ja käytännön toteutus. Tavoitteen toteutumista seurataan kouluruokatyöryhmän kokoontumisten ja sen ehdottamien toimenpiteiden avulla. Reseptiikkaa kehitetään yhteistyössä Voimian kanssa. Perusopetus pitää aloitetta tärkeänä ja valtakunnallisesti merkittävänä keskustelunavauksena.

Perusopetuksella ja toisen asteen koulutuksella on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden asennoitumiseen ruokaan siltä osin, kun se tapahtuu koulupäivän aikana. Oppilaita kannustetaan miettimään tekemiään ruokavalintoja ja niiden vaikutuksia. Kouluruokailusta pyritään tekemään sosiaalinen tapahtuma, jolloin kaiken kouluruoan ja erityisesti kasvisruoan hyväksyttävyyttä nousee oppilaiden keskuudessa. Valmisteilla on myös muutos, jossa ehdotetaan kasvisruokien nimeämistä uudella tavalla mahdollisten ennakkoasenteiden vähentämiseksi. Lukioissa voidaan edelleen nostaa esiin eläinperäisten tuotteiden haitallisuutta ja järjestää esimerkiksi teemapäiviä, tietoiskuja ja muita tapahtumia tietoisuuden lisäämiseksi. Lukiokoulutus voi nostaa eläinperäisten tuotteiden vähentämisen vielä voimakkaammin esiin mm.

Ilmastovahdissa, mikä takaa, että asiaa myös seurataan ja siitä raportoidaan. Eläinperäisten tuotteiden puolittaminen tulee tehdä samassa yhteydessä, kun kehitetään kouluruokailun houkuttelevuutta, maistuvuutta ja arvostusta oppilaiden keskuudessa, hävikkiä lisäämättä.

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö selvitti eläinperäisten tuotteiden osuuden vähentämisen kustannusvaikutuksista verrokkikunnissa (Turku, Vantaa, Espoo, Mikkeli). Kaikissa verrokkikunnissa tavoitellaan punaisen lihan osuuden vähentämistä ruokalistoilta. Hyväksi tavaksi ovat osoittautuneet ns. hybridiruokat, joissa osa lihaproteiinista on korvattu kasviproteiineilla. Tällä tavalla on onnistuttu esimerkiksi Turussa vähentämään päästöjä ilman, että ruuan menekki on pienentynyt. Hybridiruokat ovat myös osoittautuneet kustannusvaikutuksiltaan vähäisiksi, riippuen siitä, mitä kotimaista kasviproteiinia on käytetty korvaamaan punaista lihaa. Kasviproteiinit ovat aiemmin olleet useimmiten kalliimpia kuin eläinperäiset proteiinit, mutta hintakehitys on viime vuosina muuttunut. Esimerkiksi naudanjauhelihan hinta on noussut samalla, kun osa kasviproteiineista on saatavilla aiempaa edullisemmin. Huomioitavaa kuitenkin on, että esimerkiksi reseptiikan tekeminen vaatii resursseja tuotekehityksessä ja lapsille maistuvimmat kasviproteiinilähteet ovat tyypillisesti kasviproteiineista hinnakkaimpia. Yksiselitteisesti ei verrokkikunnista saatujen tietojen perusteella voida olettaa, että kasviproteiinit automaattisesti joko nostaisivat tai laskisivat kustannuksia – jokainen tilanne vaatii oman laskelmansa. Esimerkiksi Ruoka-askel tutkimuksen interventiossa päiväkotien ruokalistojen muokkaaminen ravitsemussuosittelun mukaiseksi (hieman vähemmän lihaa, enemmän palkokasveja ja kohtuullisesti maitoa) vähensi kustannuksia 3-6%.

On tärkeää pitää yllä ruokakasvatusta kaikilla kouluasteilla ja kodeissa, ohjaten lapsia uusien makujen omaksumiseen. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö ruokapuheen ja maistamiskulttuurin osalta on avainasemassa

myös kasvisruokiin suhtautumisessa. Aloitteen pohjalta perusopetus rohkaisee aiheen käsittelyyn koulujen vanhempainilloissa lukuvuonna 2025-2026 esimerkiksi yhteisesti tuotettujen materiaalien avulla.

Tampereen kaupungin palveluissa ateriapalvelut toimittaa pääosin Pirkanmaan Voimia. Voimia tukee Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteita ja on sitoutunut vähentämään ilmastovaikutuksiaan. Voimia on toimittanut valtuustoaloitteeseen oman tarkemman vastauksensa (liite).

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää koulutusta elintarvike-, ravintola- ja cateringaloilla, joissa opiskellaan ruoanvalmistusta. Koulutuksessa noudatetaan valtakunnallisia tutkinnon perusteita, jotka määräävät pitkälti sen, minkälaisia sisältöjä opetuksessa on. Opetushallituksen määräämät tutkinnon perusteet valmistellaan yhteistyössä alan työelämän kanssa, jolloin tutkinnon perusteet vastaavat mahdollisimman pitkälle työelämän osaamistarpeita.

Tredussa elintarvikealalla voi valmistua leipurikondiittoriksi, elintarvikkeiden valmistajaksi tai lihatuotteiden valmistajaksi. Leipurikondiittorikoulutuksessa käytetään paljon eläinperäisiä raaka-aineita kuten kananmunaa, maitoa, kermaa ja voita. Näiden käyttöä on vaikea vähentää, koska niiden käyttö tutkinnon perusteissa olevissa sisällöissä on hyvin oleellinen osa tuotteiden valmistusta ja suuri osa leipurikondiittorin ammatin hallintaa. Opetukseen on lisätty myös kasvisperäisten tuotteiden valmistusta siinä määrin kuin tutkinnon perusteet ja kasvisperäisten ruokien myynnin kysyntä on mahdollistanut. Elintarvikkeiden valmistajan koulutuksen prosessi- ja annosruokien valmistuksessa käytetään lihaa, kestävä kehitys otetaan huomioon valmistuksessa ja raaka-aineiden valinnassa. Valmistuksessa käytetään paljon paikallisia raaka-aineita. Lihatuotteiden valmistajien koulutuksessa sisällöt ja raaka-aineet ovat tutkinnon perusteen mukaisesti lihavoittoisia, koska koulutuksella vastataan alueellisen lihateollisuuden työvoima- ja osaamistarpeisiin. Lihatuotteiden valmistuksen opetussisällöissä huomioidaan kuitenkin myös vegaaniset tuotteet, jotka jäljittelevät lihatuotteita tai korvaavat niitä.

Ravintola- ja catering-alan koulutuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuosituksat. Kasvis- ja vegaanivaihtoehtoja käsitellään ja opetetaan koko tutkinnon ajan eri tutkinnon osissa. Opiskelijoiden tietoisuutta laajemmasta kasvisruokailun merkityksestä lisätään mm. opettajien osaamisen varmistamisella. Tämä vahvistaa osaltaan kasvisruokailun vakiintumista osaksi opiskelijoiden arkea.

Kaikkia hankintoja ohjaa hankinnan strategiset painopisteet, joiden avulla hankinnoissa toteutetaan kaupungin strategiaa. Painopisteiden mukaan tuotteet ja palvelut hankitaan ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesti. Painopisteissä painotetaan myös kokonaistaloudellisuutta sekä paikallisen elinvoiman kehittymisen tukemista. Hankintojen kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta on tärkeää, että palvelu ja tuotteet vastaavat asiakkaiden tarpeita, eikä niistä aiheudu kustannuksia esimerkiksi hävikin muodossa.

Hankintapalveluiden kautta voidaan eläinperäisten tuotteiden osuuden lisäämisen kokonaisuuteen vaikuttaa koordinoimalla palvelusopimusneuvotteluita ja nostamalla keskusteluun ajankohtaisia asioita, joihin yksiköiden tulisi ottaa kantaa. Lisäksi Hankintapalvelut vastaa osaltaan sopimuksen toteutumisen valvonnasta.

Pirkanmaan Voimian toimintaa ohjataan palvelusopimuksilla, joissa palveluryhmät asettavat vastuullisuus- ja ympäristövaatimukset Voimian tuottamille ateriapalvelulle. Nämä vaatimukset ohjaavat Voimiaa kaupungin haluamaan suuntaan. On syytä huomioida, että mikäli Voimiaan kohdistuu lyhyellä aikavälillä kustannuksia nostavia vaatimuksia, tämä on huomioitava joko heille maksetussa hinnassa tai heille asetetuissa tulostavoitteissa.

Kaupungin tiloissa toimivia kahvila-/ravintolapalveluyrittäjiä pystytään halutessa kilpailutusten kautta ohjaamaan eläinperäisten tuotteiden vähentämiseen. Hankintapalvelut tukee hankintojen valmistelua yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Vuosina 2025 ja 2026 joitakin keskeisten kohteinen kahvila-ravintolasopimuksia (Esim. Metso, Laikku ja Kaupungintalo) on aika kilpailuttaa uudelleen.

Kaupungin hiilineutraaliustavoitteet ja niin päätettäessä myös eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämisen tavoite, voidaan huomioida palveluntuottajan valinnassa vähimmäisvaatimusten ja vertailuperusteiden avulla. Sopimusten kilpailutuksessa on periaatteessa mahdollista huomioida nämä näkökulmat. Näin ollenkin yrittäjällä täytyy olla myös liikkumavaraa huomioida kysynnän vaikutus valikoimaan, jotta toiminta on kannattavaa ja palvelee asiakkaiden tarpeita. Konkreettiset vähimmäisvaatimukset palvelukuvauksessa voivat liittyä esim. kasvisruoka- ja vegaanivaihtoehtojen saatavuuteen, esillepanoon linjastolla ja sijaintiin ensimmäisenä ruokalistalla, vastuullisuusmerkintöihin sekä kasvisruoan menekien seurantaan. Pisteytettävänä vertailuperusteena voi olla esim. Vastuullisuussuunnitelma, jossa palveluntuottajalta pyydetään vastuullisuussuunnitelmaan kuvaus toimenpiteistä, joilla se sitoutuu edistämään tilaajan määrittämiä vastuullisuustavoitteita. Tällä tavoin voidaan palveluntuottajilta parhaimmillaan saada myös uusia, innovatiivisia toimintatapoja kestävyysvaasteiden ratkaisemiseksi. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi kasvisruoan osuuden ja menekien lisäämiseen valikoimassa sekä kotimaisten kasviproteiinien käyttöön raaka-aineina.

Eläinperäisten tuotteiden kulutusta pienennettäessä siirtymässä on huomioitava toimittajamarkkinan kyvykkyys toimittaa haluttuja tuotteita. Tällä hetkellä kasviproteiinivalmisteiden saatavuus ja valikoiman riittävyys on haaste suuren mittaluokan valmistusprosesseihin. Tästä johtuen lyhyellä aikavälillä aloitteen vaikutukset voivat olla kustannuksia lisääviä. Suomessa ja maailmalla on meneillään useita tuotekehityshankkeita, joiden avulla voidaan saada kustannustehokkaita ratkaisuja kasviproteiinivalmisteiden tuotantoon ja siksi markkinoiden kehittymistä on seurattava aktiivisesti. Kasvisruoan reseptiikkaa on kehitettävä asiakkaiden makumieltymyksiä vastaavaksi. On tärkeää seurata hankkeita, joissa kehitetään ruokapalveluille soveltuvia maukkaita

kasviruokareseptejä sekä jakaa muiden ruokapalvelutoimijoiden kanssa parhaita kokemuksia kasvisruoan käytön edistämisestä.

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) tuottama politiikkasuosituspaperi suosittaa kunnille erityisesti julkisten ruokapalveluiden tulosohjaus- ja kannustinjärjestelmien kehittämistä kouluruoan laadun ja kasvisruoan menekin parantamiseksi. Lisäksi panostuksia tarvitaan yhä sekä ruokakasvatukseen että oppilaiden mukaan ottamiseen kouluruokailun kehittämisessä.

Eläinperäisten tuotteiden kuluttamisen puolittamisen kokonaisvaltainen tavoittelemisen kaikilla mahdollisilla tunnistetuilla keinoilla ei ole mahdollista ilman jonkinlaisia lisäresursseja – yksittäisiä toimenpiteitä ja kehittämistyötä tehdään talousarvion mahdollistamissa puitteissa. Haastavassa taloudellisessa tilanteessa näitä kehityspanostuksia on järkevää tehdä myös ulkoisen rahoituksen turvin. Näin ollen kaupunki pyrkii jatkossa paremmin hyödyntämään ulkoista rahoitusta (muun muassa Eu-hankkeet) yhteistyössä Voimian kanssa tämän kehittämistyön edistämiseksi.

Hiilineutraaliustiekartan seuraavassa päivitysvaiheessa tulisi varmistaa sekä toiminnallisesti että taloudellisesti toteutettavissa oleva prosenttitavoite kasviperäisten proteiinien osuudeksi kouluruoassa. Vuoropuhelua asian valmistelussa tehdään tiiviisti Voimian kanssa.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

§ 124

Viranhaltijoiden päätösten otto-oikeus

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus

Pöytäkirjoista ilmeneviä päätöksiä ei oteta lautakunnan käsiteltäväksi.

Perustelut

Seuraavat viranhaltijapäätökset on niiden tiedoksiannon kiireellisyyden vuoksi ilmoitettu otto-oikeuden käyttämistä varten apulaispormestari Anne-Mari Jussilalle lautakunnan kokousten välisenä aikana (hallintosäntö 32 §).

Apulaispormestari on toimielimen puheenjohtajana päättänyt olla käyttämättä otto-oikeutta päätöksiin.

Kirjastopalvelujohtaja

§ 13 Kirjaston asiakkaan kuuleminen ja kirjaston käyttökielto, 1.10.2025

§ 14 Kirjaston asiakkaan kuuleminen ja kirjaston käyttökielto, 1.10.2025

Julkiset päätöspöytäkirjat liitteineen osoitteessa: <https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Viranhaltijat>

Lautakunnalle on saapunut seuraavat päätöspöytäkirjat:

Kirjastopalvelujohtaja

§ 9 Poikkeukselliset aukiolot kirjastossa: Kämenniemen kirjaston omatoimikäytön sulkeminen määräaikaisesti 17.-19.9.2025, 18.09.2025

§ 10 PIKI-kirjastoautojen informaatiojärjestelmän irtisanominen, 26.09.2025

§ 11 Poikkeukselliset aukiolot kirjastossa: Kämenniemen kirjaston omatoimikäytön sulkeminen määräaikaisesti, 26.09.2025

§ 12 Poikkeukselliset aukiolot kirjastoautoissa 13.-15.10.2025, 29.09.2025

§ 15 Tampereen kaupunginkirjaston ja Finlandia Kirja Oy:n välinen yhteistyösopimus poistokirjojen kierrättämisestä, 09.10.2025

§ 16 Poikkeukselliset aukiolot kirjastossa: Koilliskeskuksen kirjaston poikkeuksellinen aukiolo 17.10.2025, 16.10.2025

Kulttuurijohtaja, Sivistyspalvelut

§ 27 Towards participatory cultural policy -projektin kumppanuussitoumuksen hyväksyminen, 16.10.2025

§ 28 Suomen jääkiekkomuseo ry:n käytössä olevia, Museokeskus Vapriikissa olevia tiloja koskevan vuokrasopimuksen hyväksyminen, 16.10.2025

Kulttuuripalvelupäällikkö, kaupunkikulttuuriyksikkö

§ 28 Tullikamarin kulttuurikeskuksen käyttöoikeussopimus, 05.09.2025

§ 29 Operaatio Pirkanmaa – Kuntien kulttuuriverkoston

Kulttuuritempaukset 2025, 03.09.2025

§ 30 Operaatio Pirkanmaan Kulttuuritempausten pienhankinta 2025, 16.09.2025

§ 31 Kulttuurin kerta-avustukset syyskuu 2025, 30.09.2025

§ 32 Taidepiilo ry:n ja Tampereen kaupungin kaupunkikulttuuriyksikön välinen aiesopimus, 10.10.2025

Liikunta- ja nuorisajohtaja

§ 125 Päätös option käyttöönotosta pelikentille ja puistoihin rakennettavista metalliaidoista, 17.09.2025

§ 122 Irtaimiston poistaminen liikunnan ja nuorison palveluryhmässä 2025, 04.09.2025

§ 123 Liikunnan projektiavustus – International Muay Boran Academy Finland ry, 17.09.2025

§ 124 Liikunnan projektiavustus – Seigikai ry, 17.09.2025

§ 126 Liikunnan projektiavustus – Dream Team Cheerleaders ry, 17.09.2025

§ 127 Liikunnan projektiavustus – Kalpaveljet ry, 17.09.2025

§ 128 Liikunnan projektiavustus – Pirkanmaan Kaarikoirat ry, 25.09.2025

§ 129 Liikunnan projektiavustus – Pirkka-Melojat ry, 25.09.2025

§ 131 Liikunnan projektiavustus – Takon Soutajat ry, 13.10.2025

§ 130 Liikunnan- ja nuorison palveluryhmän ja Teiskon Urheilijat ry:n välisen alivuokrasopimuksen hyväksyminen, 06.10.2025

§ 132 Ulkoliikuntapaikkojen poikkeukselliset aukioloajat 5.12.2025–6.1.2027, 16.10.2025

§ 133 Liikunnan asiakaspalvelun poikkeukselliset aukioloajat vuonna 2025, 16.10.2025

§ 134 Uimahallien poikkeukselliset aukioloajat 1.11.2025–6.1.2026, 16.10.2025

Museonjohtaja, Tampereen taidemuseo

§ 20 Taideteosten lainaaminen Tampereen taidemuseon kokoelmista Heinolan taidemuseolle Liisa Hietanen – Alut ja loput -näyttelyyn ajalle 18.10.-23.11.2025, 17.09.2025

§ 21 Tampereen Taidemuseon hankinnat vuonna 2025 heinäkuu, 07.10.2025

§ 22 Tampereen Taidemuseon hankinnat vuonna 2025 syyskuu, 07.10.2025

§ 23 Tampereen Taidemuseon hankinnat vuonna 2025, 23.9.2025, 07.10.2025

§ 19 Muumimuseon siivoussopimuksen irtisanominen, 11.09.2025

Museonjohtaja, Historiallisten museoiden johtaja

§ 19 Jalkapallon MM-kisat -näyttelyn rakenne- ja visuaalisen suunnittelun hankinta Museokeskus Vapriikkiin, 05.09.2025

§ 20 Sähköisen huutokauppapalvelun pienhankintaa koskeva hankintayhteistyö, 23.09.2025

§ 21 Tampere 1918 -sisällissotamuseon virtuaalinäyttelyn teknisen toteutuksen hankinta, 30.09.2025

Nuorisopalvelujohtaja

§ 29 Cafe 13:n kahvilatoiminnan kilpailutus - pienhankinnan keskeyttäminen, 29.09.2025

§ 30 Nuorison kerta-avustus - Hämeen Partiopiiri ry, 06.10.2025

§ 31 Nuorison kerta-avustus – Pakolaisnuorten tuki ry, 16.10.2025